

LBRIS

We know
books

DORU TRETA

SUNT UN CORUPT

roman

București – 2024

Cuprins

Capitolul 1 / 9

Capitolul 2 / 33

Capitolul 3 / 88

Capitolul 4 / 133

Capitolul 5 / 177

Nicio asemănare a personajelor din carte cu persoane reale nu este întâmplătoare. Numele unor personaje și denumirile unor instituții le-am schimbat – nu din falsă pudoare, ci pentru că, odată cu trecerea timpului, fie că mi-au ieșit din minte, fie că persoanele vizate, dacă mai sunt în viață, s-ar putea simți jenate. Desigur, aș putea să mă documentez, astfel încât totul să fie exact. Dar cui i-ar folosi? Am preferat ca timpul să amestece întâmplările trăite de mine cu altele, povestite de alții, într-o rememorare plăcută și necesară. Cititorul, dacă se va găsi vreunul, mă va înțelege, sper. Timpul se face vinovat și de faptul că, în unele cazuri, detaliile s-au estompat, așa că a trebuit să le presupun.

Capitolul 1

Sătteam pe holul universității, în jurul unei scuișoare folosite pe post de scrumieră, prefăcându-ne indiferenți. Evident că în incinta respectivă fumatul era interzis, dar cine să mai respecte interdicția, dacă avea deja în buzunar diploma de absolvent? Conducerea a încercat de mai multe ori, prin tot felul de metode, să împiedice fumatul în clădire. Rezultatul a fost înmulțirea mucerilor de țigară prin tot felul de locuri cât mai ascunse, în special pe la colțuri și după ușile care separau culoarele. Cel mai greu de curățat, spre disperarea femeilor de serviciu, era spațiul de sub caloriferele de pe holurile din spatele clădirii. Când fusese dată în folosință universitatea, caloriferele se montaseră pe pardoseala culoarelor, în dreptul pereților de sticlă. Pentru a împiedica doritorii să se așeze pe ele (ce dezastru ar fi fost ruperea lor, ele fiind susținute doar de două picioare, și ce inundații ar fi urmat!), proiectanții au conceput un grilaj rezistent, din lemn, plasat pe un cadru cu patru picioare solide, care le îmbrăca și le proteja. Iarna era plăcut să stai pe ele, chiar dacă nu pentru asta fuseseră concepute, deoarece căldura emanată de dedesubt îți încălzea dosul. Unele perechi, și nu erau puține, așteptau lăsarea întinericului, stingeau lumina pe hol și se așezau pe „băncile” improvizate în scopul unor activități mai mult sau mai puțin intime. Și eu am profitat de ele; acolo am sărutat-o prima dată pe

Dana. Cei care fumau pe aceste „bănci”, precum și cei aflați în trecere își aruncau mucerile de țigară prin grilaj sub calorifer, loc foarte greu accesibil. Mătura nu putea să ajungă acolo, spațiul dintre pardoseală și calorifer fiind mult prea mic. În timp, sub calorifere s-au adunat resturi de tot felul (însoțite de mirosuri mai mult decât neplăcute) și mucuri de țigări ieftine, mai ales „Carpați” – nu că studenții n-ar fi fumat și ceva mai de soi, dar bugetul le limita opțiunile.

Cum nu se putea da liber la fumat în interior, interdicția venind de la minister, rectoratul, la propunerea nu știu cui, sigur un om deștept, a adus vase semisferice susținute de un picior înalt de peste un metru, care semănau cu niște ciuperci cu pălăria întoarsă, și le-a așezat din loc în loc, mai ales în zonele critice. Femeile de serviciu aveau grijă să pună pe fundul lor puțină apă și să golească, din timp în timp, zeama maronie în care pluteau cu aroganță filtre de Kent amestecate cu mucuri calice de Carpați fără filtru. Inițiativa a avut succes, cantitatea mucurilor găsite în locuri nepotrivite s-a împuținat considerabil. Un coleg ne-a spus că vasele erau, de fapt, scuipătoare – văzuse el într-un film american. Eu n-am văzut filmul acela, așa că nu știu dacă este adevărat sau nu, dar denumirea de „scuipătoare” a prins printre studenți, deși nu știu ca vreunul să le fi folosit în acest scop.

Stăteam, așadar, strânși în jurul unei scuipătoare, fumând, și așteptam să intrăm în sala unde urma să ne aflăm soarta, viitorul loc de muncă, adică să fim repartizați, în ordinea mediilor, la unul dintre locurile de muncă afișate pe hol. Eu nu-mi făceam griji, eram al cincilea pe listă, iar în Timișoara erau scoase la repartiție patru locuri. Știam că șeful de promoție fusese luat de către un profesor ca asistent, așa că ultimul loc din oraș era sigur al meu.

A apărut și Silvia, cea mai cochetă studentă din an, însoțită, ca de obicei, de Roxi, pe care gurile răutăcioase o pore-

cliseră secretara ei. Silvia s-a uitat într-o doară pe listă și a întrebat fără să se adreseze cuiva anume:

– Când începe?

Am dat din umeri, nu știam. A plecat fără nicio grijă, însoțită de secretara sa. Nu-i păsa de repartiție.

*

Anton venise la facultate la Timișoara dintr-un sat din Oltenia. Nu avea nicio preocupare în afara învățaturii. Nu ieșea cu colegii în oraș. Era un singuratic. După ore, mergea la cantină să ia masa, apoi se întorcea la Universitate, căuta o sală de seminar liberă (după-amiaza se găseau) și se străduia să reproducă pe tablă cursurile predate dimineața. După primul an, a primit bursă republicană, pe care și-a păstrat-o până la terminarea facultății. În prima zi de vacanță, părăsea căminul și mergea direct la gară, ca să ia trenul spre casă. La începutul cursurilor, de întâi octombrie, făcea drumul invers. Nu cunoștea din Timișoara decât locurile pe care le vedea prin geamul tramvaiului. Într-un an, unul dintre colegii lui de cameră, că erau patru, l-a luat împreună cu alți amici, ca să-și sărbătorească ziua de naștere. Anton nu prea a vrut, dar ceilalți au insistat așa de mult, încât, până la urmă, s-a lăsat convins. Sărbătoritul i-a dus la o terasă unde au băut bere și au mâncat langoși cu brânză și mărar. După nici o oră, Anton s-a scuzat și a plecat spre cămin sau, cel puțin, asta a intenționat. Numai că nu știa pe unde s-o ia. Se simțea rătăcit. El cunoștea doar un drum: de la gară la cămin și invers. Derutat, a întrebat un trecător care este drumul spre gară. Lămurit, s-a urcat în tramvaiul 1, a ajuns la Gara de Nord, iar de acolo, pe traseul cunoscut, a plecat spre cămin.

Când trebuia să-și cumpere îmbrăcăminte – adunase bani din bursele acumulate, fiindcă nu avea pe ce să le cheltuiască –, ruga pe câte-un coleg de mărime apropiată cu a lui să-i cumpere hainele necesare și se mulțumea cu ele.

În primul semestru al ultimului an, s-a conturat clar viitorul lui de asistent universitar. Atunci a intrat în vizorul Silviei. Anton era încântat de atenția pe care i-o acorda frumoasa fată. Ea i-a spus din start că, dacă vrea să iasă cu ea, trebuie să-și schimbe ținuta. Năucit de atâta noroc, Anton a ajuns sub papucul ei. Silvia l-a dus la frizer și i-a comandat o freză demnă de un cadru universitar. Apoi l-a plimbat prin magazine și i-a cumpărat costum, pantofi, cămăși și chiar o cravată, pe care l-a învățat să și-o lege la gât, operație necunoscută și extrem de complicată pentru el. Lecția nu s-a terminat aici. L-a dus la restaurant, l-a învățat cum se țin tacâmurile, cum se mănâncă în lumea bună. L-a cărat chiar și la teatru. Desigur, toate cheltuielile le suporta Anton. Plin de entuziasm, le reproducea colegilor de cameră lecțiile învățate, ca să știe și ei cum se procedează într-o situație deosebită. Ei știau, dar îl lăseau să-și deșerte sacul, ca să se poată amuza pe seama ignoranței lui, evident, când nu era de față.

Relația dintre Anton și Silvia mergea bine, dar, din păcate, spunea el, ea avea o mătușă bolnavă și pleca aproape la fiecare sfârșit de săptămână să o ajute, că săraca bătrână era singură.

Bănuiam cu toții că intenția ei era să se mărite cu el, deoarece, ca soție de cadru universitar, urma să rămână în Timișoara, nemaitrebuiind să se ducă în cine știe ce colț de țară, în urma unei repartiții frustrante și nedorite.

*

Cum comisia de repartizare întârzia, m-am repezit până la amfiteatrul din celălalt capăt al culoarului, unde se desfășura repartizarea de la Filologie, ca să văd ce face Dana. La ea, lucrurile erau mai complicate. În oraș era un singur post, care, evident, îl lua șefa de promoție, cu dreptul ei de necontestat de a intra prima la repartiție. I-am propus Danei să ia o școală cât mai aproape de Timișoara, unde va putea face naveta zilnic, așa că am alcătuit o listă cu satele din jur care aveau posturi libere, ordonate în ordinea crescătoare a distanței.

I-am spus că Silvia a venit, s-a uitat pe lista afișată și a plecat total neinteresată de ea. Am râs amândoi și ne-am adus aminte de o întâmplare din anul precedent.

*

Dana era prietenă bună cu Meri, care stătea în aceeași cameră de cămin cu Agata. Într-o vineri, Meri i-a povestit Danei (apoi Dana, mie) că a venit Silvia să o caute pe Agata și au discutat ceva. Agata s-a îmbrăcat repede în ce avea mai bun și au plecat împreună. S-a întors la cămin abia luni seara. Era așa de entuziasmată și de surescitată, că trebuia să împărtășească cuiva ce făcuse în cele trei zile și, cum în cameră era numai Meri, i-a povestit totul acesteia.

Silvia venise să-i propună să meargă la restaurant, la Continental, ca să țină companie la trei turiști italieni. De fapt, a aflat Agata mai târziu, Silvia și Roxi se așteptau, cum fusese planificat, să se întâlnească cu doi italieni, dar acești au venit însoțiți de un prieten. Trei bărbați și două fete nu mergea, așa că Silvia a ademenit-o pe Agata să le însoțească. Aceasta, venită dintr-un sat modest de lângă Hațeg, nu văzuse în viața ei un restaurant decât din afară. Probabil

că, fiind însoțită de două colege, nu și-a făcut niciun fel de griji. Au mâncat pe săturate bucatele comandate de italieni, au băut vin din Italia, adus special de ei, că nu era politicos să-i refuze. Agata s-a simțit foarte bine, poate și vinul a avut contribuția sa. După ce au chefuit, băieții le-au propus fetelor să-i însoțească în camerele lor de hotel. Silvia a declinat ferm propunerea:

– Aici ne cunoaște prea multă lume, nu se poate. Dar ce-ar fi să mergem la Arad?

Italianii au acceptat cu entuziasm, au urcat toți șase în mașina lor și, așa înghesuți, au ajuns la Arad, la Astoria, cel mai vestit hotel-restaurant din oraș. Au chefuit din nou, cu și mai mult entuziasm, până târziu în noapte.

A doua zi, la micul-dejun, care intra în prețul camerei, după o cafea, Silvia, uitându-se la ceața groasă de afară, a întrebat:

– Oare și la București o fi ceață?

Atât le-a trebuit italienilor. S-au urcat în mașină cu fete cu tot și au întins-o la aeroport. De acolo, au luat avionul spre capitală. Agata a mers prima dată cu avionul. Se pare că celelalte fete erau ceva mai obișnuite cu zborul. La destinație, au luat două taxiuri, care i-au dus la Intercontinental. Acolo au mâncat și au băut până seara. Agata era uimită de mâncărurile comandate de băieți. Așa ceva nu gustase și nici nu văzuse vreodată. Le-a descris cu entuziasm, dar nu le-a reținut denumirile, că erau foarte complicate. Nu a văzut Bucureștiul decât prin geamurile hotelului. Dar și așa i s-a părut enorm. Ar fi vrut să se plimbe pe străzile orașului, dar băieții nu erau interesați de o astfel de activitate și nu era politicos să meargă singură. Italianii și-au exprimat dorința de a le cumpăra câte ceva fetelor, însă, fiind duminică, toate magazinele erau închise. Nu-i nimic, au promis că o să se revanșeze când vor ajunge înapoi în Arad.

Dimineața, au luat avionul spre Arad, unde mașina îi aștepta în parcare. Au colindat prin oraș și prin magazinele sale, din care fiecare fată s-a ales cu ceva. Agata, fericită, i-a arătat colegei sale hainele primite. Spre seară, italienii le-au adus pe fete înapoi la cămin, în Timișoara.

Agata a susținut că nu s-a întâmplat nimic între ea și italianul ei, doar i-a ținut companie. Meri a întrebat-o:

– Dar celelalte două fete?

– Nu știu, că ele dormeau în alte camere.

Când am auzit asta, am zâmbit, cum se spune, pe sub mustață.

Cu toate că bănuiam ce hram poartă și ni se părea că umblă cu nasul pe sus, Silvia era simpatizată de colegi, mai ales de când au aflat cum a salvat-o pe Roxi de un examen care părea imposibil de luat.

Roxi i s-a plâns că nu poate lua examenul, materia fiind imposibil de înțeles și de învățat. Silvia a întrebat-o cu cine are de dat examenul. L-a pândit pe profesorul respectiv și, când l-a văzut singur, l-a abordat direct, spunându-i că, dacă o trece pe Roxi, se va culca cu el. Respectivul nu a spus nimic, dar a trecut-o pe Roxi. După câteva zile, profesorul a abordat-o pe Silvia, întrebând-o „cum ne-a fost înțelegerea?” Silvia s-a uitat lung la el și i-a replicat:

Uitați-vă bine la mine! Ce, eu sunt de nota cinci?

Toată întâmplarea s-a aflat de la Roxi, care a povestit, cu admirație și recunoștință față de Silvia, cum a reușit să ia examenul cel păcătos.

*

Am lăsat-o pe Dana și am fugit în celălalt capăt al coridorului, la colegii mei, care îmi făceau semn că începe repar-

țiția la noi. Înainte de a intra în sală, am aruncat o privire la lista absolvenților. Stupoare! Nu mai eram al cincilea. Îmi luase locul o colegă care, până atunci, fusese cu trei rânduri sub mine. Mă uitam la listă ca la poarta nouă (eram boul din zicătoare) și nu înțelegeam nimic. Atunci m-a strigat secretara facultății noastre, doamna Doina, care venise să-mi comunice ceva: eram invitat la Casa de Cultură a Studenților de către directorul instituției, tovarășul Valeriu Pănase. Secretara era o mare doamnă; atunci când absențele noastre se apropiau de limita critică, ne anunța să fim atenți, nu cumva să fim sancționați sau, doamne ferește, exmatriculați. Avea grijă de noi ca o mamă, și nu numai în ce privește absențele. Cu toții o respectam și țineam la ea.

I-am mulțumit și am întrebat-o de ce se schimbase ordinea absolvenților.

– Colega ta, Gertrude Weber, a depus ieri o cerere însoțită de o adeverință de la UASCR¹, care certifica activitatea ei pe linie de învățământ de partid. Așa că, conform regulamentului, i s-au adăugat 0,50 puncte la media de absolvire.

– Ce activitate? am întrebat eu, indignat. Nu știu ca ea să fi participat la vreo activitate politică sau extrașcolară.

Doamna Doina a ridicat din umeri și a făcut o figură neputincioasă, apoi mi-a spus discret:

– Tatăl ei este reprezentantul germanilor în Comitetul Județean de Partid și...

A lăsat fraza neterminată. Am înțeles, astea sunt vremurile, ce să faci? Plin de indignare și de frustrare, i-am spus:

– Eu chiar am avut activitate extrașcolară; am condus doi ani un cerc la Casa de Cultură a Studenților. Dacă

știam, depuneam și eu cerere. Atunci poate că aveam și eu dreptul la jumătatea aceea de punct.

– Dar tu ce crezi, de ce-a depus-o doar în ultima clipă? Acum este prea târziu. Nu se mai poate face nimic.

Pleoștit, am intrat în sală și m-am așezat într-o bancă. Lucrurile s-au desfășurat cum am bănuț. Gertrude (pe care noi o strigam, simplu, Gerti) mi-a suflat postul. A venit și rândul meu. Ce să aleg? Mă uitam la lista cu locurile rămase neocupate și nu știam la care să mă opresc. Membrii comisiei de repartizare au început să dea semne de nervozitate din cauza nehotărârii mele. Erau câteva CAP²-uri și IAS³-uri în localități din preajma Timișoarei care nu-mi spuneau nimic, habar n-aveam pe unde erau situate. În plus, băiat de oraș fiind, nu mă vedeam lucrând în agricultură. Așa că am ales o firmă din Reșița, al cărui nume – Complexul de Exploatare Feroasă – nu-mi spunea nimic, dar sigur nu aparținea de sectorul agricol.

Cei din comisie m-au pus să semnez pe o listă și mi-au înmănat repartiția cu pricina, bucuroși că au scăpat de un nehotărât ca mine. Ba unul de la masă mi-a reproșat că nu m-am pregătit din timp, că pierd vremea cu mine, când mai au peste o sută de absolvenți de repartizat. Nu i-am replicat nimic. Ar fi fost o poveste mult prea lungă și, oricum, nu interesa pe nimeni. Necăjit, am luat foaia de hârtie ce-mi hotăra soarta în următorii ani și am ieșit.

Peste câțiva ani, la o conferință, m-am întâlnit întâmplător cu Gerti Weber. M-am oprit în fața ei și am privit-o drept în ochi, fără să scot o vorbă. Se vedea pe ea că se simte jenată.

– Să știi că eu nu am nicio vină. Tata a făcut-o, fără să mă întrebe, fără să-mi ceară părerea.

¹ Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România, formată prin comasarea forțată a UTC-ului (Uniunea Tineretului Comunist) cu organizațiile studențești apolitice.

² Cooperativa Agricolă de Producție (numită în popor „colectivă”)

³ Întreprinderea Agricolă de Stat

– Da, dar mi-ai ocupat postul.

A ridicat din umeri și s-a amestecat printre ceilalți participanți.

*

Pe culoar, colegii care urmau să intre m-au înconjurat, punându-mi o întrebare fatidică:

– Ce-ai luat?

Le-am răspuns scurt, „Reșița”, și am plecat să văd ce-a făcut Dana.

Când am ajuns în dreptul amfiteatrului, ea tocmai ieșea cu repartiția în mână. Luase Parța, un sat la aproximativ 20 de kilometri de Timișoara. Ar fi vrut să ia Șagul, aflat la doar patru kilometri, dar i-l suflase o colegă aflată mai sus pe listă.

– Nu fi necăjită, Parța este destul de frumoasă, am încercat s-o încurajez. În plus, se află la numai doi kilometri de Șag. Am fost acolo mai demult, la o rugă, invitat de un fost coleg de liceu care locuia acolo. O să poți face naveta.

Oricum, zarurile fuseseră aruncate. Nici eu, nici ea, asemenea lui Cezar, nu aveam de ales, trebuia să mergem mai departe, spre o altă etapă, necunoscută, a vieții.

Am sărutat-o ușor și ne-am despărțit, ea grăbindu-se spre casă, unde o aștepta toată familia nerăbdătoare. Eu nu mă grăbeam. Mama ieșea din schimb abia la ora două. Am mers alene spre casă, cu gândurile amestecate. Trecusem un hop și mă așteptau altele, pe care nu știam de unde să le apuc. Am intrat în micul nostru apartament cu două camere, bucatărie și baie și am așteptat să sosească mama. De obicei, îmi lăsa ceva în frigider, ca să am ce mânca atunci când mă întorceam de la cursuri.

N-am deschis frigiderul. De data asta, voiam să luăm masa împreună.

Cum a intrat pe ușă, m-a și întrebat:

– Unde-ai luat?

– Reșița, i-am răspuns, și am citit nedumerire pe figura ei: o fi bine? O fi rău?

Ne-am așezat la masă. A uitat să mai încălzească mâncarea. Ne uitam unul la altul așteptând ceva, un răspuns, o confirmare a unui lucru, care nu avea cum să vină.

– Complexul de Exploatare Feroasă de la Reșița, am rostit.

– Ce știi despre el?

– Nimic. Probabil se ocupă de tot felul de obiecte feroase.

– Trebuie să ne interesăm, a hotărât mama. O să vorbesc cu verișoara Otilia să-l întrebe pe bărbatu-său. El trebuie să știe, că nu degeaba-i mare șef.

– Ce rost are? O să văd la fața locului.

– Când trebuie să te prezinți?

– La 1 septembrie.

– Mai avem timp.

Am mâncat și am tot vorbit, întorcând problema pe toate părțile, fără să ajungem la o concluzie sau să luăm o hotărâre fermă.

Când s-a înserat, i-am spus că trebuie să trec pe la Casa Studenților, fiindcă mă convocase directorul.

Pe drum, am trecut pe la Dana, să văd ce-au zis părinții ei. Am ieșit în fața porții, ca să nu fim conturbați. Mi-a spus că o așteptaseră, pe lângă părinți, o mătușă cu soțul ei, care nu aveau copii, dar erau pregătiți tot timpul să dea sfaturi despre cum trebuie crescuți aceștia și cum trebuie îndrumați în viață. Pe Dana o cam enervau, dar, cum de ziua ei și de Crăciun veneau încărcati cu daruri și țineau mult la ea, trebuia să-i accepte cu tot cu aerele lor de supe-